ΚΥΡΙΑΚΗ

ΣΥΝΤΟΜΟΝ ΚΗΡΥΓΜΑ

«Ἐγενόμην ἐν Πνεύματι ἐν τῇ Κυριακῇ ἡμέρᾳ καὶ ἤκουσα φωνὴν ὀπίσω μου μεγάλην ὡς σάλπιγγος» (Ἀπ. 1, 10)

Περίοδος Δ' - Ἔτος ΙΗ' Φλώρινα - ἀριθμ. φύλλου 747	Τριῶν Ἱεραρχῶν 30 Ἰανουαρίου 2001	Συντάκτης † ἐπίσκοπος Αὐγουστῖνος Ν. Καντιώτης

Οἱ Τρεῖς Ἱεράρχαι ὡς ὑποδείγματα μαθητῶν

Ο εὐσεβὴς Ἑλληνικὸς λαὸς πάντοτε ἔθετε ὅλες τὶς ἀσχολίες του ὑπὸ τὴν προστασία τῶν ἁγίων. Σήμερα γιορτάζουμε τοὺς Τρεῖς μεγάλους Ἱεράρχας, ποὺ ἀγάπησαν τὰ γράμματα καὶ ἔγιναν προστάτες τῶν γραμμάτων.

Νὰ σᾶς μιλήσω γιὰ τὸν Μέγα Βασίλειο, τὸν φωστῆρα τῆς Καισαρείας, ποὺ ἐκτὸς ἀπὸ τὴ σοφία του ἦταν καὶ ἄνθρωπος ἀγάπης; Ἔδωσε τὴν πατρική του περιουσία, γιὰ νὰ ἱδρύση περίφημα εὐαγῆ ἱδρύματα, γνωστὰ μὲ τὸ ὄνομα Βασιλειάς. Ἢ νὰ μιλήσουμε γιὰ τὸν Γρηγόριο τὸν Θεολόγο, τὸν ἔξοχο ῥήτορα καὶ ἐμπνευσμένο ποιητή, ποὺ ἠγωνίσθη κατὰ τῶν αἱρέσεων καὶ ἐφιλοσόφησε ὅσο κανένας ἄλλος στὸ μέγα μυστήριο τῆς ἁγίας Τριάδος; Ἢ νὰ μιλήσουμε γιὰ τὸ χρυσοῦν στόμα τῆς Ἐκκλησίας, τὸν ἱερὸ Χρυσόστομο, ποὺ νίκησε κι αὐτὸν τὸν Δημοσθένη καὶ ἀνεδείχθη ὁ βασιλεὺς τοῦ ἄμβωνος, ὁ ὁποῖος ἠγωνίσθη ἐναντίον αὐτοκρατόρων καὶ ἀπέθανε στὴν ἐξορία;

Θὰ προσπαθήσω μὲ λίγα λόγια νὰ σᾶς παρουσιάσω σήμερα τοὺς τρεῖς μεγάλους αὐτοὺς ἱεράρχας ὡς μαθητάς. Γιατὶ κανένας δὲν ἔγινε ποτὲ μεγάλος, ἐὰν δὲν ἐκάθησε προηγουμένως στὸ θρανίο. Καὶ οἱ ἅγιοι αὐτοὶ ὑπῆρξαν ὑποδείγματα μαθητῶν.

Ποιά εἶνε ἐκεῖνα ποὺ ἀνέδειξαν τοὺς Τρεῖς Ἱεράρχας ἀρίστους μαθητάς; Εἶνε πέντε πράγματα, ὅσα καὶ τὰ δάκτυλα τῆς χειρός. Ὅποιος ἔχει αὐτὰ τὰ πέντε, εἶνε ὄντως μαθητής. Ὅποιος δὲν τὰ ἔχει, ὄχι μαθητὴς δὲν εἶνε, ἀλλ' εἶνε καὶ ἀνάξιος νὰ τὸν τρέφουν. Τὰ πέντε αὐτὰ εἶνε τὰ ἑξῆς: Πρῶτον κλίσις. Δεύτερον ἐπιμέλεια. Τρίτον μῖσος τοῦ κακοῦ. Τέταρτον ἀγάπη τοῦ καλοῦ. Καὶ πέμπτον ἔρως Χριστοῦ. Τὰ πέντε αὐτὰ εἴδη τῆς ἀρετῆς θὰ μοῦ ἐπιτρέψετε νὰ σᾶς ἀναπτύξω συντόμως.

* * *

● **Κλίσις** = διάθεσις. Ἦταν καὶ οἱ τρεῖς εὐφυεῖς, ἀπὸ τὰ εὐφυέστερα πνεύματα τοῦ κόσμου. Ἡ κλίσις εἶνε ἀναγκαία. Χωρὶς αὐτὴν δὲν μπορεῖ νὰ μάθη γράμματα ὁ ἄνθρωπος. Ἂς ἔχη τὸν καλύτερο δάσκαλο, ἂς ἔχη τοὺς καλυτέρους καθηγητάς· ἂν δὲν ἔχη κλίσι τὸ παιδί, εἰς μάτην κοπιάζουν τὰ σχολεῖα καὶ καταβάλλονται τεράστια ἔξοδα.

Ἂν δὲν ἔχη τὸ παιδὶ κλίσι στὰ γράμματα, θὰ ἔχη ἄλλες κλίσεις, στὶς τέχνες καὶ στὰ πρακτικὰ ἐπαγγέλματα. Γι' αὐτὸ ἐγκληματοῦν οἱ γονεῖς πού, ἐνῷ βλέπουν ὅτι τὸ παιδί τους δὲν ἔχει κλίσι στὰ γράμματα, αὐτοὶ τὸ πιέζουν φορτικῶς νὰ γίνη ἐπιστήμων. Οἱ νέοι ποὺ σπουδάζουν ἔτσι εἶνε ἄχρηστοι. Γιατὶ ἡ ἐπιστήμη εἶνε μεράκι, μεγάλο μεράκι. Καὶ ἂν δὲν ἔχης μεράκι, ἐπιστήμονας δὲν γίνεσαι. Θὰ γίνης *«ἄχθος ἀρούρης»* κατὰ τὸν Ὅμηρο (Ἰλ. Σ 104), βάρος τῆς γῆς, ἄχρηστος στὸν κόσμο.

Ἂν λοιπὸν τὰ παιδιὰ δὲν ἔχουν κλίσι στὰ γράμματα, τὸ καλύτερο ποὺ ἔχουν νὰ κάνουν εἶνε νὰ στραφοῦν σὲ διάφορα ἐπαγγέλματα ποὺ ἔχει ἀνάγκη ἡ ἀγαπητή μας πατρίδα.

● Ἔπειτα οἱ Τρεῖς Ἱεράρχαι εἶχαν **ἐπιμέλεια**.

Δὲν φτάνει νὰ ἔχης κλίσι στὰ γράμματα καὶ νὰ εἶσαι εὐφυής. Ἕνα χωράφι, ὅσο γόνιμο καὶ νὰ εἶνε, ἂν δὲν τὸ καλλιεργήσης μὲ τὴ γεωπονικὴ τέχνη, θὰ μείνη ἄγονο καὶ ἄχρηστο. Ἔτσι καὶ ὁ νοῦς ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ καλλιέργεια. Καὶ καλλιέργεια εἶνε ἡ ἐπιμέλεια. Τὴν ὥρα ποὺ διδάσκει ὁ καθηγητὴς ἐσὺ ὁ μαθητὴς νὰ ἔχης τὰ μάτια καὶ τ' αὐτιά σου σ' αὐτόν, νὰ ἔχης ἀπόλυτη προσοχή. Ἐπιμέλεια θὰ πῇ, νὰ ἔχης τὰ βιβλία σου ἀχώριστο σύντροφο. Καὶ τὰ μεσάνυχτα ἀκόμη, ποὺ ὅλοι κοιμοῦνται, ὁ ἐπιμελὴς μαθητὴς διαβάζει. Ἐπιμέλεια θὰ πῇ· μακριὰ ἀπὸ κέντρα διασκεδάσεως.

«Τῇ ἐπιμελείᾳ πάντα δοῦλα γίνεται», εἶπαν

οἱ ἀρχαῖοι πρόγονοί μας. Μὲ τὴν ἐπιμέλεια, δηλαδή, κατορθώνεις τὰ πάντα.

Ὁ Μέγας Βασίλειος φέρνει παράδειγμα τὴ μέλισσα. Ὅπως ἐκείνη ἀπ' τὴν ἀνατολὴ μέχρι τὴ δύσι τοῦ ἡλίου πετᾷ ἀπὸ ἄνθος σὲ ἄνθος καὶ συλλέγει τὸ νέκταρ καὶ κάνει τὸ γλυκύτατο μέλι, κατὰ παρόμοιο τρόπο καὶ ὁ μαθητὴς πρέπει νὰ γίνῃ μέλισσα. Νὰ πετάῃ στὰ ἄνθη τῶν διαφόρων ἐπιστημῶν, νὰ διαβάζῃ ὅλα τὰ βιβλία τοῦ σχολείου, καὶ νὰ συλλέγῃ τὴ γνῶσι μὲ τὴν ἐργατικότητα καὶ τὴν ἐπιμέλειά του.

● Τὸ πρῶτο λοιπὸν ποὺ πρέπει νά 'χῃ ὁ μαθητὴς εἶνε ἡ κλίσι στὰ γράμματα. Τὸ δεύτερο ἡ ἐπιμέλεια. Τρίτο εἶνε τὸ μῖσος, ναὶ **μῖσος, ἐναντίον τοῦ κακοῦ**. Οὐδεμία σχέσι μὲ τὸ κακό.

Οἱ Τρεῖς Ἱεράρχαι βρέθηκαν στὴν πλέον διεφθαρμένη πόλι τοῦ κόσμου, ὅπως ἦταν ἡ Ἀθήνα. Στὰ γράμματα βασίλισσα καὶ κέντρο ἐπιστημῶν. Ἀλλὰ στὴ θρησκεία καὶ ἠθικὴ ἡ πόλις εἶχε σκότος βαθύ. Ὑπῆρχαν μέσα στὴν Ἀθήνα —μὴ γελάσετε— τεντυμπόηδες τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Νέοι ἄτακτοι καὶ θορυβώδεις, μὲ μαλλιὰ καὶ ἐκκεντρικὴ ἐμφάνισι, ποὺ γύριζαν στοὺς δρόμους καὶ δὲν πατοῦσαν σχολεῖο. Ξώδευαν τὰ χρήματα τῶν γονέων στὸ ποτὸ καὶ στὶς γυναῖκες.

Τοὺς δύο φίλους, Βασίλειο καὶ Γρηγόριο, τοὺς κορόιδευαν καὶ λέγανε· Βρὲ τοὺς βλάκες, τοὺς καθυστερημένους!... Δὲν ἀλλάζει ὁ κόσμος. Τεντυμπόηδες ὑπῆρχαν καὶ τότε. Ἕνας τέτοιος, ἐγωϊστὴς καὶ ὑπερήφανος, ἄθεος καὶ ἄπιστος, ἦταν ὁ συμμαθητής τους Ἰουλιανὸς ὁ Παραβάτης. Ἀλλ' αὐτοὶ δὲν τὸν μιμήθηκαν. Δὲν ἐπηρεάστηκαν ἀπὸ τὸ περιβάλλον ἐκεῖνο τῶν Ἀθηνῶν. Διότι ἐγγώριζαν, ὅτι «*φθείρουσιν ἤθη χρηστὰ ὁμιλίαι κακαί*» (Α΄ Κορ. 15, 33). Οἱ κακὲς συναναστροφές, δηλαδή, καταστρέφουν τοὺς καλοὺς χαρακτῆρες. Ἔμειναν μακριά. Δύο δρόμους ἐγνώριζαν αὐτοί. Ὁ ἕνας ἦταν ὁ δρόμος ποὺ πάει στὸ σχολεῖο, καὶ ὁ ἄλλος αὐτὸς ποὺ πάει στὴν ἐκκλησία.

● Τὸ τέταρτο προσὸν ἦταν **ἡ ἀγάπη, ἡ λατρεία πρὸς τὸ ὡραῖο καὶ τὸ ἀγαθό**. Πάντοτε ἡ πατρίδα μας ἀγαποῦσε τὸ ὡραῖο, τὸ ἀγαθό, τὴν ἀλήθεια. Καὶ οἱ Τρεῖς Ἱεράρχαι παραπάνω ἀπὸ τὰ γράμματα καὶ τὴ φιλοσοφία καὶ τὶς ἐπιστῆμες ἀγάπησαν τὴν ἀρετή. Ὦ ἀρετή, ποὺ σὲ ὕμνησαν οἱ πρόγονοί μας ὅταν ἔλεγαν, «*Πᾶς ὁ ἐπὶ γῆς καὶ ὑπὸ γῆς χρυσὸς ἀρετῆς οὐκ ἀντάξιος*»! (Πλάτων, Νόμ. 5,728Α). Ὦ ἀρετή, ποὺ σὲ ἐγκωμίασαν ἄλοι οἱ φιλόσοφοι!

Ποιά ἀρετή; Ὅπως οἱ ἀκτῖνες τοῦ ἡλίου ἀναλύονται στὰ χρώματα τῆς ἴριδος, κατὰ παρόμοιο τρόπο καὶ ἡ ἀρετὴ ἀναλύεται σὲ ἑπτὰ - ὀκτὼ εἴδη. Ἡ ἀρετὴ ὡς ἐγκράτεια, ὡς φιλαλήθεια, ὡς θάρρος καὶ ἀνδρεία, ὡς ἐνθουσιασμός, ὡς ἐλεημοσύνη, ὡς φιλοστοργία, ὡς φιλοπατρία. Ἰδού τὰ ἕξοχα στοιχεῖα ποὺ ἀποτελοῦν τὴν ἀρετή. Καὶ αὐτὰ ἀγάπησαν οἱ Τρεῖς Ἱεράρχαι, καὶ ἀνεδείχθησαν ἐνάρετοι.

Τὸ τονίζω· τὰ γράμματα χωρὶς τὴν ἀρετὴ εἶνε ἄχρηστα. Τί λέγω; Δὲν εἶνε μόνο ἄχρηστα, ἀλλ' εἶνε καὶ ἐπικίνδυνα. Τὸ εἶπε ὁ φιλόσοφος Πλάτων· «*Πᾶσα ἐπιστήμη, χωριζομένη δικαιοσύνης καὶ τῆς ἄλλης ἀρετῆς, πανουργία, οὐ σοφία φαίνεται*» (Μενέξ. 247Α). Ὅταν χωρίσῃ ἡ ἐπιστήμη ἀπὸ τὴν ἀρετή, εἶνε ἐπικίνδυνη. Τὸ εἶπε πρὶν διακόσια χρόνια καὶ ὁ Παπουλάκος· «*Τὰ ἄθεα γράμματα θὰ καταστρέψουν τὸν κόσμο*».

Αὐτὴ τὴ στιγμή, ποὺ σᾶς μιλῶ, δὲν κινδυνεύει ὁ κόσμος ἀπὸ τοὺς τσομπαναραίους, δὲν κινδυνεύει ἀπὸ τοὺς ἐργάτες, δὲν κινδυνεύει ἀπὸ τοὺς ψαρᾶδες καὶ τοὺς ἀγραμμάτους· κινδυνεύει ἀπὸ τοὺς μεγάλους ἐπιστήμονες, ποὺ κρατοῦν στὰ χέρια τους τὴν καταστροφὴ τοῦ κόσμου.

Παραπάνω λοιπὸν ἀπὸ τὰ γράμματα εἶνε ἡ ἀρετή. Δῶστε μου ἕνα γραμμάριο ἀρετῆς, καὶ θὰ σᾶς χαρίσω τὸν Ὄλυμπο τῆς σοφίας καὶ τῶν ἐπιστημῶν. Στὴν πλάστιγγα τῶν ἀξιῶν τῆς ζωῆς ἡ ἀρετὴ ἔχει τὴ μεγαλύτερη ἀξία.

● Τελειώνω. Τὸ ἕνα εἶνε κλίσις στὰ γράμματα, τὸ δεύτερον ἐπιμέλεια, τὸ τρίτον μῖσος ἐναντίον τῆς διαφθορᾶς, τὸ τέταρτον ἐκτίμησις καὶ ἀγάπη πρὸς τὴν ἀνέκφραστον ἀρετή. Καὶ τὸ τελευταῖο ἔρως ἀγγελικός, ἔρως θεῖος· ὄχι πρὸς τὴν σάρκα καὶ τὴν ὕλη, ἀλλὰ **ἔρως ἀγγελικὸς πρὸς τὸν Χριστόν**.

Οἱ Τρεῖς Ἱεράρχαι ἀγάπησαν τὸ Χριστὸ μὲ ὅλη τὴν καρδιά τους.

Τὸ τονίζω· μόνο χυδαῖες ψυχὲς καὶ χυδαῖα πνεύματα, μόνο καθάρματα, δὲν ἀγαποῦν τὸ Χριστό. Ὅ,τι ὡραῖο, ὅ,τι ὑψηλὸ καὶ ἅγιο, βρίσκεται στὸ Χριστό.

* * *

Ἀγαπητοί μου! Μὲ ὅλη τὴν καρδιά μου εὔχομαι στὰ παιδιά μας: Νὰ ἀκοῦνε τοὺς δασκάλους των, νὰ ἀγαποῦν τὸ Χριστὸ καὶ τὴν πατρίδα, νὰ εἶνε ἀφωσιωμένα στὰ μαθήματά τους, ὥστε ἀπὸ τὸν εὐλογημένο τόπο μας νὰ βγοῦν μεγάλοι καὶ διαπρεπεῖς ἐπιστήμονες, διδάσκαλοι καὶ καθηγηταί, γενναῖοι ἀξιωματικοί, ποὺ μὲ φρόνημα ὑψηλὸ θὰ τιμήσουν γιὰ μιὰ ἀκόμη φορὰ τὸ γένος τῶν Ἑλλήνων, διὰ πρεσβειῶν τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν καὶ πάντων τῶν ἁγίων. Ἀμήν.

† ἐπίσκοπος Αὐγουστῖνος

1 Ἀπομαγνητοφωνημένη ὁμιλία· Πρώτη ἐκφώνησις Ι. ναοῦ Ἁγίας Τριάδος Πτολεμαΐδος 30-1-1978· Καταγραφὴ καὶ σύντμησις 30-1-2001.